

Az olimpiai formaruha

Barna Judit

Az atlétikától a vízilabdáig nevezi meg a sportágakat és név szerint az egyes sportágakban kvalifikált versenyzőket a Magyar Olimpiai Bizottság honlapján a lista. A következő hetekben, hónapokban megrendezésre kerülő európai és világversenyek kvalifikációs pontszerzési lehetőségek a sportolók számára, hogy a jelenlegi 86 helyet már kitöltött sporttársak mellett repülőjegyet szerezzenek Londonba, a 2012. évi nyári olimpia színhelyére. 2008-hoz képest kisebb, 120 fős magyar olimpiai keretben még vannak üres helyek. Érdemes küzdeni.

Szinte hihetetlen, hogy Peking óta eltelt 4 év, és ismét témánk az olimpiai csapat formaruhája. Nemcsak a pályázatokon induló tervező és gyártó cégek számára kihívás négyévente a sportolók ruhája, de a zsűri sincs könnyű helyzetben ilyenkor. A felvonuló- és formaruha tervezési pályázat idei győztesei: az *Innoé Design* tervező stúdió, azaz *Mohari Kinga* és *Csergő Noémi*, a nyertes gyártó pedig a *Roland Zrt.*

Tervezők pályázhattak

A Magyar Olimpiai Bizottság 2011 szeptemberében kreatív pályázatot hirdetett a XXX. Nyári Olimpiai Játékokra utazó magyar csapat felvonuló- és formaruhájának megtervezésére. A kreatív stúdiók által gyakran látogatott designpalyazat.org weblapon, a Facebook üzenőfalán, a Helyi Témában, a fiatal designerek által kedvelt *Room Magazin*ban olvashatták a MOB közbeszerzési pályázat kiírását. A Moholy-Nagy Művészeti Egyetem, valamint a Magyar Alkotók Országos Egyesülete közvetlen felkérést kapott, hogy keresse meg a tervezőket és terjesszék a felhívást. *Mohari Kinga* és *Csergő Noémi* fiatalságuktól és ambíciójuktól vezérelve, az esélytelenek nyugalmával kockáztatott, pályázott és végül megnyerték az első díjat.

A felvonuló-és formaruha előírásai

A *felvonuló ruhát* az olimpiai játékok július 27-i londoni ünnepélyes megnyitóján viseli a magyar csapat, az atlétikai stadionba való bevonuláskor. A csapat a különböző sportágak versenyzőiből, edzőikből és a csapatvezetés tagjaiból áll.

A kiírás szerint a felvonuló ruha jellemzői: reprezentatív, Magyarországot méltó módon képviseli nemzetközi környezetben a magyar csapat színvonalas megjelenését biztosítja, méltó a több mint 110 éves

magyar olimpiai hagyományokhoz, végletes, extrém divattrendektől, valamint a nagyon aprólékos részletektől (pl. nehezen elkészíthető kézi hímzés) mentes, a ruhák nagy létszámú csapatban, valamint nagy távolságokból és a médiafelvételeken keresztül is figyelemfelkeltő, egységes vizuális látványt nyújtanak, könnyen alakítható a különböző, konfekciótól el-

térő méretű, alkatú, igényű egyénekre (pl. sportág specifikus testfelépítés, különböző életkorú csapattagok) a felvonulás körülményeihez alkalmazkodva kellően kényelmes és kellemes viselet (hosszú várakozási idő, sok ülés, sok állás), az angol nyár időjárási viszonyainak megfelelő (szabadtéri ünnepség, lehet kellemes meleg, de hűvös és esős idő is), ennek megfelelően egymással kombinálható, több darabból álló, réteges öltözködés, könnyen szállítható és tárolható (a csapattagok nagyméretű sporttáskákkal, sok kézipoggyásszal, esetleg speciális felszerelésekkel utaznak ki).

Az olimpiai faluban való tartózkodás kb. 3 hét, de akár 4 hét is lehet. A faluban korlátozott lehetőség van ruhák tárolására, mosására, vasalására.)

A *formaruhát* a magyar csapat tagjai viselik hivatalos, ünnepélyes alkalmakkor, az olimpiai megnyitó kivételével (pl. parlamenti fogadás, közgyűlések stb.). Jellemzően az olimpiát követően, hétköznapi, de hivatalos megjelenést igénylő különböző MOB-os eseményeken hordják a csapat tagjai. Az olimpiára utazó csapat a felvonuló ruha mellett a formaruhát is kiveszi, de általában ritkán kerül sor a viselésére ez idő alatt (pl. nagykövetségi fogadás). A formaruha kevésbé jellegzetes módon tükrözi a nemzeti jegyeket, általában visszafogottabb, hagyományosabb, konzervatívabb mind fazon, mind szín, mind anyag tekintetében.

A formaruha jellemzői körülbelül a felvonuló ruháéval egyeznek meg, de egyszerűbb és kevésbé figyelemfelkeltő kivitelben. Általános elvárás, hogy az olimpiát követően akár rendszeres, hétköznapi használatra is alkalmas legyen.

A kollekció előírása 7 darab női, és 8 darab férfi ruházati termék, valamint a kiegészítők: cipők, nyakkendők, övek, kalapok, kendők, díszsebkendők, zoknik, harisnyák, táskák, amelyek stílusban illeszkednek.

A zsűri nehéz helyzetben

A művészeti oktatás, az öltözködéskultúra, a médiák képviselőiből álló zsűrit két olimpikon egészítette ki. *Kopek Gábor*, a

Mohari Kinga és Csergő Noémi átveszi a díjat

Moholy-Nagy Művészeti Egyetem rektora, fotográfus, médiaművész, *Nyári Ildikó*, a Magyar Alkotók Országos Egyesülete, Ferenczy Noémi-díjas, MAOE nagydíjas, A Magyar Felsőoktatásért-díjas iparművész, *Vasas Edit*, a Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátus Alkalmazott Művészeti Osztályának vezetője, *Dunai Anita*, *Tóth Ali* stylist, öltözködési tanácsadó, a The Room magazin főszerkesztője, *Kovács Katalin* kétszeres olimpiai bajnok, 31-szeres világbajnok kajakozó és *Berki Krisztián* kétszeres világbajnok és ötszörös Európa-bajnok tornász igazán nem könnyen hozta meg a kétfordulós döntést. A bíráló bizottság tagjai meglehetősen különböző véleményt alkottak, de a végén mégis közös nevezőre jutottak.

A nyertes az Innoé Design mikrovállalkozás

A MOB felvonuló- és formaruha öltözékek megtervezésére kiírt nyilvános pályázatára 44-en regisztráltak, közülük a határidőig 32-en adták be a pályázatukat. A zsűri novemberben bírálta el a pályázatokat és döntött a második fordulóra jutott 6 tervről. Köztük volt az Innoé Design, Mohari Kinga és Csörgő Noémi alkotása. De kik is ők, akik ezt a fantasztikus kiugrási lehetőséget megkaphatták, honnan érkeztek, hogyan vették a bátorságot az pályázaton induláshoz és mi várható számukra az ismerteté válás után?

Mohari Kinga gyökerei az erdélyi Kalotaszegig nyúlnak, ahova nagymamája bánfihunyadi házába sokszor ellátogatott. Ő innen merítette a formaruhák szeretett kalotaszegi motívumait. Kinga 1998-ban ruhaipari szakirányon végzett az Óbudai Egyetem egyik jogelődjében, a Könnyűipari Műszaki Főiskolán. A végzés után jó nevű szalonokban dolgozott tervezőként és modellezőként, 2001 óta saját üzletében tevékenykedik.

Csörgő Noémi a kilencvenes évek elején Erdélyből érkezett Magyarországra. A Kaposvári Művészeti Szakiskola elvégzése után rögtön felvették a Moholy-Nagy Művészeti Egyetemre, ahol a textil szakon belül a kötő tanszéken tanult, majd tanított régi középiskolájában és a Rotschild Divatiskolában. Közben társultak Kingával és immár közösen alkotnak a saját mikrovállalkozásukban, egy ötödik kerületi bérelt lakásban.

Találkoztak a pályázattal, leültek és elkezdtek gondolkodni, beszélgetni, rajzolgatni. A formaruhák színvilágának és formáinak tervezésekor a klasszikus és a modern irányzatokat akarták ötvözni és egyben észrevehetően hangsúlyozni a magyar jelleget a fiatalos öltözékekben. Alap elgondolásként piros-fehérfekete színvilágú ruhákat álmodtak meg, amit – közös gyökereik miatt – a hagyományos nagyírással, kalotaszegi motívumokkal díszítettek. A magyar trikolor zöld színe egy kendőn jelenik meg, a himzett nemzeti címer a ruhadarabok viselésékor kerül fel a felsőrészek baloldalára.

A tervezésnél a tizoldalas pályázat összes feltételét figyelembe vették. Az elvárás egy teljes férfi felvo-

nuló ruha és formaruha (2 komplett öltözék), valamint egy teljes női felvonuló ruha és formaruha (2 komplett öltözék) tervezése. Az első rajzokon elképzelték, hogy a teljesen különböző testalkatú férfi és női sportolókon egyenként hogyan mutatna a ruha a megnyitó ünnepségen, és milyen látványos a többi ország között vonuló magyar csapat összképe. A tervezés során nem kérték ki sportolók véleményét, de megpróbálták az ő fejükkkel gondolkodni és olyan ruhákat készíteni, amit szívesen viselnének és többször is felvennének.

A beadott szakmai anyag modellrajzokat, a külalak szöveges ismertetőit, jellemző színeket tartalmazott, ami mellé anyagvágatokat, azok beszerzési forrásait, és minőségi bizonyítványait, valamint gyártástechnológiai leírást csatoltak, kiemelve a különleges eljárások alkalmazását, mint pl. a díszítés flokkolós (péhelyszórós) eljárással. A pályázat egyik legfontosabb kritériuma az öltözék kollekciók egy főre eső költsége: nettó 180 ezer forint, amit nem lehetett túllépni.

A pályázat 1. fordulóján minden résztvevő név feltüntetése nélkül, azonosító kóddal szerepelt.

A zsűri szakmai döntése alapján kiválasztotta a kivitelezésre érdemesnek ítélt kollekciókat. A második körbe jutott 6 pályázót a szervezők közvetlenül értesítették, így elkezdődött a modellek kivitelezése. A 6 kollekció bemutatására, és a zsűri döntésére a MOB decemberi közgyűlésénél került sor.

A gyártó a Roland

A Magyar Olimpiai Bizottság egy hirdetmény közzététele nélküli meghívásos, tárgyalásos eljárást folytatott le, amelynek során közbeszerzési eljárásban az *ABEO Kft.* és a *Roland Divatház Zrt.* tett ajánlatot. A 2012. június 22-i teljesítési határidőre is tekintettel más eljárásfajta alkalmazásával a beszerzés megvalósítása nem volt biztosított. A tárgyalások keretében véglegesített ajánlatok értékelése alapján 2012. február 29-én a MOB az egyedüli érvényes ajánlatot benyújtó Roland Divatház Zrt.-t hirdette ki az eljárás nyerteseként, így ez a cég kapott megbízást – immár a pekingi olimpia után másodszor – a csapat felvonuló- és formaruhájának legyártására.

A Roland köteles a gyártási folyamat szakmai felügyelete érdekében együttműködni és a tervezői művezetésre szerződést kötni a kreatív pályázat nyertesével, Mohari Kingával és Csörgő Noémivel.

A kemény gyártói szerződés feltételei között egyik meghatározó pont a szakszerű és hibátlan méretvétel

minden egyes kiutazó sportolóról és a kísérő személyekről, valamint a szintén vállalt többszöri ruhapróba. A gyártás vezetője, *Jobbágy Judit*, nagyon kimunkált időtervet készített, mert a méretek lezárására kitűzött április 15-i határidőig rövid idő állt rendelkezésre. Összesen 240 fő + 30 % női és férfi létszámra kellett a gyártást programozni és az alvállalkozók kapacitását lekötöni. A férfi kollekció 8 darab, a női kollekció 7 darab konfekcionálendő ter-

mékből áll. A textíliákból készült kiegészítők – kendő, diszszsebkendő – mellett a gyártónak be kellett szereznie 2-2 pár bőr cipőt, öveket és női táskákat, valamint a ruhadarabokra mágnessel rögzíthető himzett magyar címet.

A megbízásokat meghatározóan hazai ruházati és cipőipari cégek kapták. A Roland köteles volt – az ajánlatában vállaltak szerint – részben megváltozott munkaképességű munkavállalókat is foglalkoztatni a gyártás során.

A közel nettó 28 millió forint költségvetésű projekt alapanyagait – a tervező Innoé Design ajánlata alapján – hazai textilkereskedelmi vállalkozásoktól szereztek be. Kiváló minőségű fekete 120-as finomságú gypjűszövet az öltöny és a blézer anyaga, a fehér blúzoké és ingeké vasalást könnyítő kikészítésű, 100 % pamutszövet, a póló viszkózból, az esőkabát kent, vízhatlan, fényes felületű poliészterszövetből, a fehér farmerdzsekik 98 % pamut 2 % elasztán tartalmú szövetből, a felvonuló női ruha piros pamut-elasztán kelméből készült. Nemzeti színeink zöldje a vállon viselt kendő lesz.

A három méretállást tartalmazó méretábrázlatba beazonosított, egyenkénti méretvételt követően félkészre varrták a női kollekciót, amit 2 próba követett. A férfiaknál készre készítettek mindent, majd az alakító szabászok közreműködésével kapták meg a ruhadarabok végleges külalakjukat.

Amikor minden ruhadarab elkészült és a kiegészítők is rendelkezésre állnak, akkor minden sportoló névre szóló csomagban kapja meg saját felvonuló- és formaruha kollekcióját, az Adidassal közös júliusi rendezvényen.

A Roland Divatház Zrt. elkötelezett támogatója a magyar sportnak. A neves vállalkozás azzal járul hozzá a 2012. londoni olimpia magyar sportolóinak sikereihez, hogy a csapat öltözékét önköltségen számlázza le a MOB-nak, mert a cég számára az olimpikonok felöltöztetésének reklám értéke fontosabb, mint az elkönnyvelhető haszon. A Roland neve ismét összekapcsolódik az Olimpia eszméjével.

Kalotaszegi varrottas az olimpián

Kalotaszeg tájegység Romániában, Kolozsvártól nyugatra, részben Erdélyben a valamikori Magyar Királyság területén fekszik. Nyugat-Románia kevés tömbmagyar területeinek egyike, régi erdélyi magyar népi hagyományok őrzője. Nevét a honfoglaló magyarok itt letelepedett Kalota nemzetségéről kapta.

A magyar népművészet újrafelfedezése a kalotaszegi hagyományok népszerűvé válásával kezdődött az 1880-as években, miután Gyarmathy Zsigáné felélesztette a varrottas kézimunkák készítését. Ezután a kalotaszegi himzések európai hírnévre tettek szert és hatással voltak a kor iparművészeinek alkotásaira is. Írásos himzéssel először a konfirmálásra készült női vállas ingeket díszítették. Az írásos himzés hagyományos színei – a funkcionak és használójának kora szerint – a piros, fekete, valamint sötétkék. Egy munkadarabot mindig csak egy színnel varrtak ki. Az „írássos” elnevezés onnan ered, hogy az „íróasszonyok” előrajzolták, írták a hímezni való mintát a vászonra.

A második világháborút követően a vállas ingek használata és készítése is szinte megszűnt. Az írásos himzés fokozatosan átkerült a párnákra, lepedőkre, terítőkre, kendőkre, de díszítettek írásossal falvédőt, ágyszerítőt és szinte minden textilt. A kalotaszegi népviselet különleges színgazdagságának, díszességének köszönhetően a magyarság egyik legismertebb hagyományos népviselete. Napjainkban egyházi ünnepek, családi események (esküvő, keresztlő, konfirmáció, temetés) alkalmával van lehetőség megpillantani az eredeti viselet egy-egy régebbi darabját. A tisztaszobák mélyén lapuló és egyre fogyó öltözékek azonban mind ritkábban kerülnek elő.

A kalotaszegi népművészet jelentős eleme a kalotaszegi népzene és tánc és a kalotaszegi népviselet is. Különlegesek és egyediek a kalotaszegi vidék népi építészete, a parasztházak, nemesi udvarházak és érdekességek a kalotaszegi régi malmok is.

B.J.